

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : डिसेंबर- २०२४

सत्र - १

विषय : वर्गीकरण तात्त्विक (BL24-122/BL23-122/BL31-122)

दिनांक : ०४/१२/२०२४

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. डॉ.मेल्व्हील ड्युई यांनी ग्रंथालय शास्त्राचे शास्त्रशुद्ध शिक्षण मिळवण्यासाठी ----- ची स्थापना केली.
अ) अमेरिकन लायब्ररी असोसिएशन ब) लायब्ररी वर्ल्ड
क) अकॅडेमिक लायब्ररी स्कूल ड) यापैकी नाही
२. डॉ. रंगनाथन यांनी ग्रंथानकासाठी कोणते घटक सुचविले आहेत ?
अ) भाषांक ब) प्रकाशन
क) खंडांक ड) वरील पैकी सर्व
३. वर्गीकरण हा शब्द ----- या शब्दापासून तयार झाला आहे.
अ) वर्ग ब) धर्म
क) क्रम ड) यापैकी नाही
४. डॉ.मेल्व्हील ड्युई यांचा जन्म ----- येथे झाला.
अ) मद्रास ब) अँडम्स सेन्टर
क) फ्लोरिडा ड) यापैकी नाही
५. द्विबिंदु वर्गीकरण पद्धती ही ----- चिन्हांकन पद्धती आहे .
अ) मिश्र ब) शुद्ध
क) अशुद्ध ड) यापैकी नाही
६. ज्ञानवर्गीकरण म्हणजे ----- वर्गीकरण होय.
अ) ज्ञानाचे ब) भाषेचे
क) विषयाचे ड) ग्रंथाचे
७. दशांश वर्गीकरण पद्धतीत ग्रंथकाराच्या नावाची पहिली तीन अक्षरे लिहून ----- तयार केला जातो.
अ) ग्रंथांक ब) वर्गांक
क) संग्रहांक ड) बोधांक
८. सतत कोणत्यातरी एकाच जातीच्या चिन्हांका वापर केल्यास त्यास ----- चिन्हांकन असे म्हणतात.
अ) अशुद्ध ब) मिश्र
क) शुद्ध ड) यापैकी नाही
९. दशांश वर्गीकरण पद्धतीचे जनक ----- होते.
अ) डॉ.एस आर रंगनाथन ब) डॉ.मेल्व्हील ड्युई
क) सी. ए. कटर ड) जे.डी.ब्राउन
१०. दशांश वर्गीकरण पद्धतीत प्रत्येक वर्गाक हा कमीत कमी ----- आकड्यांचा असावा.
अ) २ ब) ४
क) ३ ड) १

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. वर्गीकरणाच्या व्याख्या, आवश्यकता व प्रकार स्पष्ट करा?
 २. मेल्वील ड्युई यांचे ग्रंथालय वर्गीकरणातील योगदान स्पष्ट करा?
 ३. बोधांक म्हणजे काय? त्याची रचना सोदाहरण स्पष्ट करा?
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. वर्गीकरण आणि तालिकीकरण यातील संबंध स्पष्ट करा?
 २. चिन्हांकन म्हणजे काय? त्याची कार्ये, प्रकार व गुणधर्म स्पष्ट करा?
 ३. दशांश वर्गीकरण पद्धती स्पष्ट करा?
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. सीआरजी
 २. वर्गीकरणाचे प्रकार
 ३. चिन्हांकनाचे प्रकार

English Translation

Classification Theory (BL24-122/BL23-122/BL31-122)

- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. In order to give scientific education of library and information science Dr. Melvil Dewey established-----
 a) American Library Association b) Library World
 c) Academic Library School d) None of the above
 2. Dr. Ranganathan has suggested which components as book number ?
 a) Language Number b) Publication
 c) Volume Number d) All of above
 3. The word classification is derives from the word -----
 a) Class b) Religion
 c) Sequence d) None of these
 4. Melvil Dewey was born in -----
 a) Madras b) Adams Centre
 c) Florida d) None of these
 5. The colon classification system is a ----- notation system.
 a) Mixed b) Pure
 c) Impure d) None of these
 6. Knowledge categorization is ---- classification
 a) Knowledge b) Language
 c) Subject d) Book
 7. In the decimal classification system ---- is formed by writing the first three letters of the author's name.
 a) Book Number b) Class Number
 c) Serial Number d) Call Number
 8. Continuous use of symbols of the same type is called ---- notation.
 a) Impure b) Mixed
 c) Pure d) None of these
 9. The father of decimal system of classification was -----
 a) Dr. S.R. Ranganathan b) Dr. Melville Dewey
 c) C.A.Cutter d) J.D.Brown
 10. In Dewey Decimal Classification each class number should be of ---- minimum numbers
 a) 2 b) 4
 c) 3 d) 1

- Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)**
1. Explain definition of classification its importance and types?
 2. Explain contribution of Melvil Dewey in library classification?
 3. What do you mean by call number? Explain its structure with examples?
- Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)**
1. Explain the relationship between classification and cataloguing?
 2. What is notation? Explain its function, types and features?
 3. Explain decimal classification method?
- Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)**
1. CRG
 2. Types of classification
 3. Types of Notation
-